

פינחס תשפ"ו: הרב הלוי

נער הייתי גם זקנת: האבודרהם כתב פסוקים בסוף ברכת המזון, וכתבו האחרונים שיש לומר אחר 'כי לעולם חסדו' פסוק נער הייתי... ברוך הגבר... ה' עוז לעמו יתן... (אליה רבה קפז, א). הבנים הקטנים שהניח הצדיק לא יעזבם האל יתברך בזכותו ולא יחסר לו (רד"ק שם), וכיון שיש פרנסה, ה' עוז לעמו יתן, ואין עוז אלא תורה שיכולים ללמוד ביתר שאת ויתר עוז בדעת צלולה (בנין מנחם, קע). יש אומרים שפסוקים אלו תלויים אחד בשני, שכן כדי לא לסיים בדבר עצוב (צדיק נעזב) מסיימים ב-ה' עוז לעמו יתן (באר אליהו, קו).

הפותח ידו למטה פותחים לו שפע מלמעלה: לשון הפסוק קצת קשה והיה צריך לומר: ולא תקפוץ ידיך מאחיך האביון כי תפתח לו ומדוע כתבה התורה פתוח תפתח? אלא שעל ידי שפותח הוא ידו, פותחים לו שערי שפע וברכה מן השמים (אור החיים דברים טו, ח).

אדם שרץ והזיק בגלל אזעקה: במקרה שאדם רץ וגרם נזק לממון של אחרים תוך כדי ריצה, למרות שהדבר נעשה בתום לב בלי כוונה להזיק, חייב לשלם על הנזק, מכיוון שאדם רשאי להציל עצמו בממון חברו ובכל מקרה חייב לשלם על כך (ש"ך חו"מ שענה, ב).

קדימות מאפה לתבשיל: שני דברים שברכתם 'מזונות' אחד מין מאפה והשני מין תבשיל, המאפה קודם לתבשיל מכיוון שהוא חשוב יותר שהרי עליו ניתן לקבוע סעודה (שו"ע הרב סדר ברכת הנהנין ט, ז). לכן אם היו היו לפניו עוגה וקוגל אטריות, יברך קודם 'מזונות' על העוגה.

סימני עוף טהור: התורה כתבה את סימני הבהמה והחיה הטהורים, אך לא כתבה את סימני העוף הטהור. אם העוף דורס [א. שאוחז את הטרף בציפורניו ומגביהו מהקרקע. ב. שאוכל את הטרף בעודו חי ואינו ממתין שהטרף ימות. ג. שדורס את הטרף ונועץ בו ציפורניו כדי לאוכלו]. הרי הוא טמא. מי שמסופק אם העוף דורס יעמיד את העוף על חוט וכדומה ואם העוף יחלוק את אצבעותיו שתים מצד אחד ושתיים מצד שני, זהו סימן ברוב העופות הדורסים שכך קל לו לתפוס את הטרף. חז"ל נתנו סימנים לעוף הטהור: א. כל שיש לו אצבע יתירה [נפרדת משאר האצבעות]. ב. שיש לו זפק. ג. כל שקורקבנו נקלף בקלות ולא בסכין. למרות כל זאת אין לאכול עוף אלא אם כן יש מסורת עליו שהוא טהור (שו"ע יו"ד פב, ב).

הפעלת מאוורר או מזגן בשבת על ידי נכרי: הלכה היא, שבארצות קרות מותר לנכרי לעשות מדורה בשביל קטנים או אפילו בשביל גדולים אם הקור גדול, בגלל חולי שיכול לבוא מהקור (שו"ע או"ח רעו, ה). נחלקו האחרונים האם גם כשיש חום כבד ואדם מצטער יכול לומר לנכרי להפעיל מאוורר או מזגן, יש מדמים זאת לצער הקור, ובמקום צער לא גזרו חכמים ולכן יש להתיר לכתחילה (מנח"י ג, כג; יב"א או"ח ז, לח), ובפרט אם בהדלקת המאוורר או המזגן יש רק איסור דרבנן והוא שבות דשבות במקום צער (חלקת יעקב או"ח קמה). יש מחמירים ואוסרים שחז"ל התירו אמירה לנכרי דווקא בצער הקור, כיון שהקור חודר לגוף ויכול לבוא לידי חולי, מה שאין כן בחום, ובמקום צער לא התירו לעבור על איסור דרבנן (דבר יהושע ב, ג). לפענ"ד, יש להתיר אמירה לגוי אם יש חום גדול ומצטער ולא רק במקום קור (הרב הלוי).

אופן קיום מצות ניחום אבלים: ניחום אבלים הוא מצווה מהתורה ובכלל גמילות חסדים, שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז והקין קיימת לעולם הבא (משנה פאה א, א). ניחום אבלים קודם לביקור חולים, משום שניחום אבלים הוא גמילות חסד עם החיים ועם המתים (רמב"ם אבל יד, ז). אמירת "תנוחמו מן השמים" היא לא קיום המצווה בשלימותה ותיקנו אותה בעיקר אחרי הקבורה, אלא ישיבה עם האבל ונתינת חיזוק שהאבל יהיה שקט ברוחו כשם שנהגו חברי איוב (אגרו"מ או"ח ה, כ).

פירות לסעודת מלווה מלכה: לכתחילה משמע בגמ' שקביעות סעודת מלווה מלכה היא על הפת כמו בשאר סעודות השבת, ומשמע שטוב לכתחילה להדר אותה בבשר או בשאר תבשילין אם יש לו, ואם אין לו, או שחושש לאכילה גסה יקיימה במזונות או על כל פנים בפירות (משנ"ב ש, א).

הכנסה מרשות הרבים לרשות היחיד בשבת בעזרת מגנט: הרוצה להכניס לביתו ברזל בשבת ולשם כך רוצה להשתמש במגנט רב עוצמה יש שאסרו, שהרי בגמרא מבואר שהמניח סכין או אבן במקום שהן עלולות ליפול ולהזיק, אם נפלו חייב בתשלומי הנזק, וכן המצית אש חייב לשלם על הנזקים שנגרמו מהאש שהתפשטה כמו כן המניח מגנט בפתח הבית נחשב כמי שהכניס את הברזל במו ידיו (הר צבי או"ח א, קלב), ויש שהתירו משום שאין הוא מכניס כדרך המכניסים ואין זהו איסור תורה של הכנסה מרשות לרשות ויהיה מותר במקום מצוה (חלקת יעקב או"ח קע). לפענ"ד, אדם שמושך ברזל בעזרת מגנט יש מקום לחייבו כמי שמכניס מרשות לרשות, משום שזה נחשב כחיצים שלו (הרב הלוי).

הקב"ה מושך בחוטים: "נורא עלילה על בני אדם", הכוונה שהקב"ה משתמש במעשי בני אדם, ומנתב בהם את "עלילותיו". אדם, דומה בעיניו שהוא שליט על סביבתו. ושוגה לסבור, שבידו לקבוע גורלות. פועל הוא לו בעולמו, כבעל בית בבירתו. מתכנן תוכניות ארוכות טווח, מדמה את תוצאותיהן, אבל באמת, "יושב בשמים ישחק ילעל למו". הקב"ה קבע יעדים, תיכנן תוכניות של הנהגה והוא מצעיד את בריאתו, ליעד שהתווה לה, ומשתמש בבני אדם, כבובות קרקס, מושך בחוטים ומנתב אותם ליעדים שלו (אסופת מערכות בראשית ב, עמ' רסט).

פרשת פינחס: על חטא שחטאנו לפניך בצרות העין

בפרשתנו משה רבנו מבצע "חפיפה" עם יהושע בן נון. משה מבקש מהקב"ה שיפקוד איש על העדה, והקב"ה מצביע על יהושע ואומר שהוא האיש המתאים, ולכן הוא אומר למשה לסמוך את ידו עליו, אולם רש"י מעיר שמשה עושה יותר ממה שנצטווה, ככתוב "ויסמוך את ידיו עליו" - והוא סומך את יהושע בשתי ידיו. המדרש אומר על כך: משל למלך שאמר לשליח לתת לאוהבו סאה, והוא נתן סאתיים. לפעמים יש לאדם נטייה למעט בערכו של הזולת ביחס אליו. מנהיג עשוי לרצות שהמחליף שלו ייפול ממנו ברמתו, על מנת שיתגעגעו להנהגתו. אך לא כך משה רבנו! יש לו עין טובה והוא סומך את יהושע מכל הלב.

כשאנו אומרים בידוי "על חטא שחטאנו לפניך בצרות עין", אנו נוטים לחשוב שאין הכוונה אלינו, אלא לאחרים שחטאו בזה. אבל אדם צריך לבדוק את עצמו, האם כשמישהו אחר מצליח הוא באמת שמח מכל הלב? יותר קל לאדם לתת משהו למישהו אחר, בבחינת "עשה טוב", מאשר לוותר לו, בבחינת "סור מרע", משום שכשאדם נותן משלו הוא חש עליונות, מה שאין כן כשהוא מוותר.

מסופר על הנודע ביהודה שפעם אחת באו אליו כמה עניים שהלכו לקבץ נדבה והיו זקוקים לסכום מסוים, נתן להם הנודע ביהודה את רוב הסכום אך לא את כולו. שאלו אותו: אם כבר נתת את רוב הסכום, מדוע לא נתת הכול? הסביר להם הנודע ביהודה, שהמשנה באבות (פ"ה מ"ג) אומרת: "הרוצה שייתן ולא ייתנו אחרים - עינו רעה בשל אחרים", ולכן הוא רוצה להשאיר גם לאחרים את האפשרות לתת. משה רבנו, בסמיכתו על יהושע בשתי ידיו - מלמד אותנו מהי עין טובה.

